

การวิจัยและพัฒนาชุดกิจกรรมฝึก
อบรมด้วยกระบวนการเรียนรู้
จากประสบการณ์ เพื่อเป็น
ยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ
Research and Development of
a Set of Training Activities by
Experimental Learning Process for
Being Probation Youth Volunteers

สมบัติ ทิพประมวล, กัมปนาท บริบูรณ์ และปิยะพงษ์ ไสยโสภณ

บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาและศึกษาผลการพัฒนา รวมทั้งประเมินประสิทธิผลการใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรมด้วยกระบวนการเรียนรู้ จากประสบการณ์เพื่อเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ โดยดำเนินการ กับอาสาสมัครคุมประพฤติ พนักงานคุมประพฤติ และยุวอาสาสมัคร คุมประพฤติ รวม 30 คน (ที่ผ่านการเลือกแบบเจาะจง) ดำเนินการทดลอง ตามแบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียว ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาชุด กิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้ จากประสบการณ์ สามารถขยายเป็นชุดฝึกอบรมต้นแบบของกรมคุมประพฤติ จาก 1 วัน 4 ชั่วโมง 4 ชุดวิชา มาเป็น 7 หน่วยการเรียนรู้ เวลา 3 วัน ต่อเนื่องกัน เมื่อชุดกิจกรรมฝึกอบรมฯ มาทดลองใช้ตามขั้นตอนของโคลบ (Kolb) เริ่มจากขั้นสร้างประสบการณ์ ขั้นสังเกตปฏิบัติการตอบสนอง ขั้นมีทัศนคติ เชิงนามธรรม และขั้นทดลองหรือประยุกต์แนวคิด ผลการประเมินประสิทธิผล การใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วย กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ พบว่า ความรู้ความเข้าใจในบทบาท การกิจหน้าที่ของยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ หลังการทดลองใช้ชุดกิจกรรม ฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการทดลองใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ ระดับ 0.01 ส่วนความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัคร คุมประพฤติมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (มีค่าเฉลี่ย = 4.66) และ เจตคติด้านคุณธรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก (มีค่าเฉลี่ย = 4.49)

คำสำคัญ: ชุดกิจกรรมฝึกอบรม, ยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ,
กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์

Abstract

The purposes of this research were: to study and develop a set of training activities for probation youth volunteers by experiential learning process. To evaluate the effectiveness of using a sets of training activities for being probation youth volunteers by experiential learning process. The research results indicated That 1) the development of a set of training activities for being probation youth volunteers by expanding the first policy of Probation Department from one day and four hours with four subjects to seven learning units for three days continuously. 2) A set of training activities focused on learning by doing concept and the learning by trial and error concept. Comprising activity practice cycle consists of four steps of concrete experience, reflective observation, abstract conceptualization and active experimentation. 3) The evaluation of effectiveness revealed that the post cognitive and understanding in the mission of the Probation Youth Volunteer were higher than pre-trial activities at 0.01 The results of satisfaction after trial revealed at the highest level, with 4.66 averagely and the moral attitude of participants was at a high level, with 4.49 averagely.

Keywords: a set of training activities, probation youth volunteers, experiential learning process

บทคัดย่อ

กรมคุมประพฤติเป็นหนึ่งในจำนวน 10 หน่วยงานระดับกรมในสังกัดกระทรวงยุติธรรม และเป็นหน่วยงานหลักในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ถูกคุมประพฤติทุกประเภท รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้ถูกคุมประพฤติมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีจิตสำนึกที่ดี ไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก ทั้งนี้กรมคุมประพฤติจะรับสมัครผู้มีจิตอาสาเข้ามาเป็นอาสาสมัคร ทำหน้าที่สืบเสาะสอดส่อง ทำงานในลักษณะบริการสังคมเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เพื่อลดความเห็นแก่ตัว และรู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม อันสอดคล้องกับนโยบายต่อต้านการคอร์รัปชันของรัฐบาล (ศอตช.) (<http://www.pacc.go.th/cnac/>: online) ที่กำลังรณรงค์อย่างหนักเกี่ยวกับสำนึกการไม่โกง เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านจิตใจ สร้างค่านิยมความคิดการเป็นสุจริตชน เสริมกระแสการยกย่องคนดีมีศีลธรรมไม่ให้เพี้ยนพลัดออกกลุ่มคนทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งในสังคมปัจจุบันกระแสการไม่ยอมรับทุจริตชนกำลังร้อนแรง และสนองต่อนโยบายของกระทรวงยุติธรรมที่เล็งเห็นความสำคัญของอาสาสมัครคุมประพฤติด้านการสนับสนุนภารกิจของกรมคุมประพฤติ มีบทบาทเชื่อมโยงระหว่างภาครัฐกับประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาของสังคม มุ่งหวังให้อาสาสมัครคุมประพฤตินับสนับสนุนภารกิจของกระทรวงยุติธรรมโดยครอบคลุมทุกตำบลทั่วประเทศ (กองบรรณาธิการ, 2558, 4 มิถุนายน) และ (ข่าวสด, นโยบายเพิ่ม อ.ค.ส. ให้ครบทุกตำบล, 2548 น.14) และแก้ปัญหาความไม่เพียงพอของบุคลากรด้านคุมประพฤติด้วย เนื่องจากในบรรดาทรัพยากรทั้งหลาย มนุษย์ถือว่าเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าความสำคัญมากที่สุด การพัฒนามนุษย์จึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นเร่งด่วนทุกด้าน เพราะมนุษย์เป็นทั้งสาเหตุแห่งความเสื่อมและความเจริญ ดังนั้น การพัฒนามนุษย์จึงได้รับความใส่ใจเป็นพิเศษ การพัฒนาเพิ่มศักยภาพโดยมีเป้าหมายชัดเจนเพื่อทดแทนในด้านที่สังคมกำลังขาดแคลน โดยเฉพาะอาสาสมัครที่ให้การช่วยเหลือสังคมโดยไม่หวังสิ่งตอบแทนใดๆ (เสาวนีย์ เสนาสุ, 2532, น. 3)

สำหรับ “งานอาสาสมัคร” จัดเป็นงานที่สมัครใจ เต็มใจ เสียสละ ทั้งร่างกาย สมอง สิ่งของ โดยไม่หวังผลตอบแทน สิ่งที่ได้กลับมาเป็นการลด ความเป็นตัวตน เกิดคุณค่าในตัวเอง มีความสุขความอิ่มเอิบใจ อาสาสมัคร เป็นหน้าที่ของสมาชิกในสังคมทุกระดับที่จะร่วมรับผิดชอบสังคม (ศรีสุข มงกุฎวิสุทธิ, 2558, น. 72) และอาสาสมัคร คือกลุ่มบุคคลที่มีแนวคิดด้านบวก มีเมตตาธรรมประกอบในหลักคิด มีความต้องการให้โอกาสมนุษย์ที่กระทำ ผิดพลาดในชีวิต ให้อภัยให้โอกาสในการกลับเนื้อกลับตัวเป็นคนดี ตาม กระบวนการยุติธรรม (กระทรวงยุติธรรม, 2551, น. 4) ตามทฤษฎีพฤติกรรม นิยมที่เชื่อว่า มนุษย์สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ตามเงื่อนไขสิ่งเร้า และแรงจูงใจภายในและภายนอก (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2556, น. 185) ซึ่ง เป็นการสังคมสงเคราะห์เต็มเต็มผู้ที่ไม่อาจดูแลรับผิดชอบตนเองได้ให้มีที่ยืน ในสังคมมีโอกาสในการดำรงชีวิต หลายองค์กรเปิดโอกาสให้กับเยาวชนที่เริ่ม เข้าสู่วัยผู้ใหญ่ตอนต้น ที่สนใจจะเรียนรู้ฝึกอบรมกิจกรรมด้านจิตอาสา นี้ อันเป็นการปลูกฝังการเสียสละ ใส่ใจดูแลสังคม เป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านจิตใจ เพื่อแก้ไขปัญหาสังคมโดยมนุษย์ เช่น อาสาเยาวชนอาสา ยุวสม. ยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ เป็นต้น ส่วนงานอาสาสมัครคุมประพฤติ มีหลักการ อยู่บนพื้นฐานแนวความคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งกรมคุมประพฤติ มุ่งส่งเสริมให้ประชาชนที่มีความสนใจ สมัครเข้ามามีส่วนร่วมในการ ดำเนินงาน แก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด ซึ่งเป็นนโยบายการคืนคนดีสู่สังคม ตามระเบียบกระทรวงยุติธรรม ว่าด้วยอาสาสมัครคุมประพฤติ พ.ศ. 2547 หมวดที่ 1 ได้กำหนดคุณสมบัติของอาสาสมัครคุมประพฤติไว้ เมื่อผ่านการ ฝึกอบรมหลักสูตรอาสาสมัครคุมประพฤติ ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงาน คุมประพฤติจังหวัดนั้นๆ อาสาสมัครคุมประพฤติจึงมีบทบาทเป็นผู้ช่วยเหลือ พนักงานคุมประพฤติ (กระทรวงยุติธรรม, 2554, น. 2-4) มีการติดตามสอดส่อง และอำนวยความสะดวกผู้ถูกคุมประพฤติที่ทำงานบริการสังคมในโอกาส

สำคัญ เพื่อให้ได้หยุดคิดเรียกสติสัมปชัญญะกลับคืนมา ทบทวนความผิดพลาด
ให้โอกาสกลับตัวไม่ไปกระทำผิดซ้ำได้ และทำตัวให้เป็นประโยชน์แก่
สังคม สำหรับผู้ที่ได้รับการพักโทษ ลดโทษ และถูกคำพิพากษาของศาลสั่งให้
ทำงานบริการสังคม ในปัจจุบันมีสถิติเพิ่มมากขึ้นทั้งเด็กเยาวชนและผู้ใหญ่

การที่มนุษย์มีความรู้สึกรู้สึกนึกคิดหรือพฤติกรรมที่แตกต่างกันนั้น
การฝึกฝนอบรมเลี้ยงดู สิ่งแวดล้อมด้านที่อยู่อาศัยมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม
ของมนุษย์ เพราะสิ่งแวดล้อมคือบ้ำหลอมที่สำคัญต่อการเป็นคนดีคนชั่ว
เป็นคนมีจิตใจที่แคบเห็นแก่ตัว ตลอดจนการเป็นคนมีจิตอาสาเอื้อเพื่อแก่
สังคม ซึ่งพฤติกรรมของมนุษย์นั้นนอกจากจะมีผลมาจากวาสนาในอดีตแล้ว
การได้ร่วมกิจกรรมฝึกฝนอบรมในปัจจุบันมีส่วนสำคัญอย่างมาก
ต่อการพัฒนาเพื่อปรับปรุงและเพิ่มพูนความรู้ (knowledge) ความเข้าใจ
(understanding) ทักษะหรือความชำนาญ (skill) และเจตคติ (attitude) (สุภาพร
พิศาลบุตร, ยงยุทธ เกษสาคร, 2549, น. 71) เพราะการฝึกอบรม คือ
การจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพิ่มความสามารถ ทั้งใน
เรื่องความรู้ ทักษะ ทศนคติ ความชำนาญในการปฏิบัติงาน รวมทั้ง
ความรับผิดชอบต่าง ๆ ที่บุคคลพึงมีต่อหน่วยงาน (จกกลนี ชูติมาเทวินทร์, 2544,
น. 1) อีกทั้งการฝึกอบรมคือการเรียนรู้อีกรูปแบบหนึ่ง ที่มีจุดมุ่งหมายเฉพาะเจาะจง
ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามต้องการ หมายถึง
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากการได้รับสิ่งเร้าและการ
เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดังกล่าวควรมีลักษณะถาวรพอสมควร ซึ่งก็คือ
การได้รับประสบการณ์ (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2547, น. 91) ประสบการณ์จึงเป็น
ปัจจัยสำคัญต่อการจัดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเรียนรู้ โดยเฉพาะเยาวชนที่เริ่มเข้าสู่
วัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่เริ่มมีประสบการณ์ในชีวิต

ส่วนการเรียนรู้จากประสบการณ์ (experiential learning) เป็น
กระบวนการสร้างความรู้ ทักษะ เจตคติด้วยการนำเอาประสบการณ์เดิมของ

ผู้เรียนมาบูรณาการเพื่อสร้างการเรียนรู้ใหม่ เป็นการเรียนรู้จากการคิดค้น แล้วลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์มีรากฐานมาตั้งแต่ เริ่มการเกิดมนุษยชาติ เป็นการเรียนรู้จากการกระทำเริ่มมาจากลักษณะ การเรียนรู้แบบลองผิดลองถูก (trial and error) เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง (ราณี รัชนพงษ์, 2547, น. 20-22) ดังนั้นแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ ของ โคลบ (Kolb) จึงมีความสอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียน ที่เป็นผู้ใหญ่ ในประเด็นที่ใช้ประสบการณ์เป็นจุดเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของ ผู้เรียน เมื่อผ่านขั้นตอน ต่าง ๆ ภายใต้กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ ที่เป็นวงจรมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม (concrete experience) 2) สังเกตและการแสดงความเห็นหรือการให้ข้อมูลสะท้อน สิ่งที่ได้จากการสังเกต (reflection of observation) 3) กำหนดกรอบแนวคิด เชิงนามธรรมและสรุปผล (abstract conceptualization) 4) นำผลสรุปไป ทดลองใช้ในสถานการณ์ใหม่ที่ต่างออกไป (active experimentation) การเรียนรู้จากประสบการณ์ เป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อการมีพัฒนาการ เพื่อ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพิ่มศักยภาพ โดยเฉพาะเยาวชนหรือยุทธศาสตร์ คุ้มครองประเพณี ซึ่งเป็นวัย หัวเลี้ยวหัวต่อเป็นวัยผู้ใหญ่ตอนต้น เป็นการสร้าง ทรัพยากรบุคคลที่มีความสำคัญในด้านอาสาศาสตร์ที่เป็นเยาวชน เป็นการ ติดอาวุธทางปัญญาเพื่อเป็นแนวรบทางด้านทางคุณธรรมเพื่อสร้างสามัญสำนึก ให้หันมาสนใจดูแลสังคมด้านการคุ้มครองประเพณีที่ผู้ถูกคุ้มครองเป็นเยาวชน สอดรับ กับปัจจุบันที่ปัญหาสังคมส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากเยาวชน ทั้งปัญหายาเสพติด ปัญหาอาชญากรรมและปัญหามั่วสุมทางเพศ (<http://www.senate.go.th/w3c/senate/spaw2/uploads/files/.pdf>: ปัญหาเด็กและเยาวชน) ดังพิจารณาได้จากสถิติความผิดของเยาวชนปี 2558 แบ่งเป็นคดีชีวิต ร่างกายและเพศ (รับแจ้ง) 25,602 คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ (รับแจ้ง) 23,450 คดียาเสพติด (จับ/ราย) 115,743 รวมคดีอาญา 191,878 ราย และเป็นกระทำ

ผิดซ้ำเมื่อเปรียบเทียบกับคดีที่จับกุมส่งสถานพินิจฯ ทั่วประเทศ ปี 2557 จับกุมทั้งสิ้น 36,467 คดี เป็นการกระทำผิดซ้ำ 6,401 คดี คิดเป็นร้อยละ 17.55 ([http://social.nesdb.go.th/Social Stat/StatReport_Final.aspx?](http://social.nesdb.go.th/Social%20Stat/StatReport_Final.aspx?): online) จากสถิติดังกล่าว นับว่าเป็นอัตราการกระทำผิดที่สูงเพิ่มขึ้นตามยุคสมัยที่สำคัญเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศให้ทัดเทียมกับนานาประเทศ

จากนี้ข้างต้น ยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ จึงหมายถึง เยาวชนที่มีความสนใจด้านจิตอาสาหรือเป็นอาสาสมัครอยู่แล้ว เป็นกลุ่มทรัพยากรมนุษย์เป้าหมายใหม่ของกรมคุมประพฤติที่มีความประสงค์จะพัฒนาศักยภาพของบุคคลในวัยนี้ เพื่อเป็นอาสาสมัคร มีหน้าที่คือช่วยเหลืองานคุมประพฤติด้านการเป็นตัวอย่างให้แนวคิดผู้กระทำผิดที่เป็นเยาวชน กรมคุมประพฤติจึงได้จัดหลักสูตรการอบรม ยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม มีรายละเอียด (กรมคุมประพฤติ, 2557, น. 4-7) ดังนี้

วิชาที่ 1 กระบวนการยุติธรรมทางอาญาและงานคุมประพฤติ

วิชาที่ 2 โครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

“TO BE NUMBER ONE”

วิชาที่ 3 บทบาทของยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ

วิชาที่ 4 แบ่งกลุ่มจัดทำแผนปฏิบัติการร่วมกับสำนักงานคุมประพฤติและยุวอาสาสมัคร คุมประพฤติ มีองค์ประกอบคือ ขอบเขตวิชา วัตถุประสงค์ วิธีการสอน/กิจกรรม สื่อการเรียน/การสอน การประเมินผล และใช้เวลาวิชาละ 60 นาที (4 ชั่วโมง ภายในหนึ่งวัน)

สำหรับจังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นจังหวัดนำร่องหนึ่งในห้าจังหวัดที่ดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตรการฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติของกระทรวงยุติธรรม แต่ยังไม่ประสบผลเท่าใด ดังคำให้สัมภาษณ์ของผู้อำนวยการคุมประพฤติจังหวัดฉะเชิงเทรา (อภัย เอียดบัว, 2557, สัมภาษณ์) และคำให้สัมภาษณ์ของ พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ (พัชรินทร์ สิงห์พุดธา,

2557, สัมภาษณ์) ที่ให้ความเห็นสอดคล้องกันว่า กิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติเป็นนโยบายของกรมคุมประพฤติที่ต้องการทำงานเชิงรุกเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดเกี่ยวกับปัญหาสังคม ปัญหายาเสพติดและอาชญากรรมต่างๆ ที่ยังเป็นเยาวชนด้วยการฝึกอบรมเยาวชนที่มีพฤติกรรมดี มีความประพฤติเรียบร้อยมีระเบียบวินัยในการดำเนินชีวิตให้ได้เรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและงานคุมประพฤติ ภายใต้ความเชื่อที่ว่า วัยใกล้เคียงกัน ภาษาเดียวกัน การสื่อสารย่อมเข้าใจและยอมรับกันง่ายกว่า ผู้ที่มีวัยแตกต่างกัน เพื่อนำเยาวชนเหล่านี้ที่ผ่านการฝึกอบรมมาให้แนวคิดเตือนสติเยาวชนที่กระทำผิดและถูกคุมประพฤติ แต่การนำร่องซึ่งได้ทดลองนำร่อง 5 จังหวัด ใช้เวลาเพียงวันเดียวพบว่ายังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ ตลอดถึงการสัมภาษณ์พนักงานคุมประพฤติ อาสาสมัครคุมประพฤติ และการเก็บรวบรวมความต้องการของยุวอาสาสมัครคุมประพฤติที่ผ่านการอบรมแล้วด้วยแบบสอบถาม ผลการวิเคราะห์นำมาสู่ข้อสรุปถึงสิ่งที่ตรงกันคือความคิดเห็นด้านเวลา การลงมือปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดทักษะ เพิ่มพูนประสบการณ์ การมีส่วนร่วมการสร้างสามัญสำนึกในบทบาทยุวอาสาสมัคร การสร้างความมั่นใจใน ยุวอาสาสมัคร และการสร้างเจตคติด้านการมีจิตอาสา จิตสาธารณะรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม เพื่อสามารถต่อยอดในอนาคตด้านการศึกษา การดำรงชีวิตในสังคมที่กว้างออกไป อบรมแบบต่อเนื่อง ระยะเวลา 3-5 วัน โดยเยาวชน ในงานวิจัยนี้ คือผู้มีอายุตั้งแต่ 18-25 ปีบริบูรณ์

จากนัยความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยจึงมุ่งที่จะพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่อาศัยแนวคิดกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ของโคลบ (Kolb, 1984, p. 21) อันเป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับชีวิตจริงของเยาวชน กระตุ้นให้เยาวชนได้ตั้งศักยภาพ ใช้ประสบการณ์ในชีวิตที่เริ่มมีของตนเองมาหลอมรวมเป็นองค์ความรู้ใหม่ เพื่อการปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบาย ตาม

ภารกิจ บทบาทหน้าที่และอุดมการณ์ของยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ ช่วยแก้ปัญหาสังคมและป้องกันมิให้ผู้ไม่เคยกระทำความผิด คิดไปกระทำความผิด ทั้งสร้างและพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีคุณภาพด้านวิถีชีวิตการมีจิตอาสา ที่มีคุณภาพอยู่แล้ว ก็ตอกย้ำยืนยันให้ตระหนักในคุณค่าของพฤติกรรมที่ตนเองกระทำอยู่ว่ามีประโยชน์ต่อตนเอง สังคมส่วนรวมระดับประเทศชาติ และสังคมโลก ทั้งนี้ ผู้วิจัยหวังว่า การจัดกิจกรรมฝึกอบรม ในลักษณะที่เป็นกระบวนการให้ความรู้ อย่างเป็นระบบแก่เยาวชนตามแนวคิดเชิงกระบวนการของโคลบจะให้เยาวชน ที่เข้ารับการฝึกอบรมได้รับความรู้ ทักษะ เจตคติในการปฏิบัติงาน และ มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เป็นไปตามที่มุ่งหวัง รวมทั้งความรับผิดชอบ ตามหน้าที่ที่พึงมีต่อกรมคุมประพฤติ

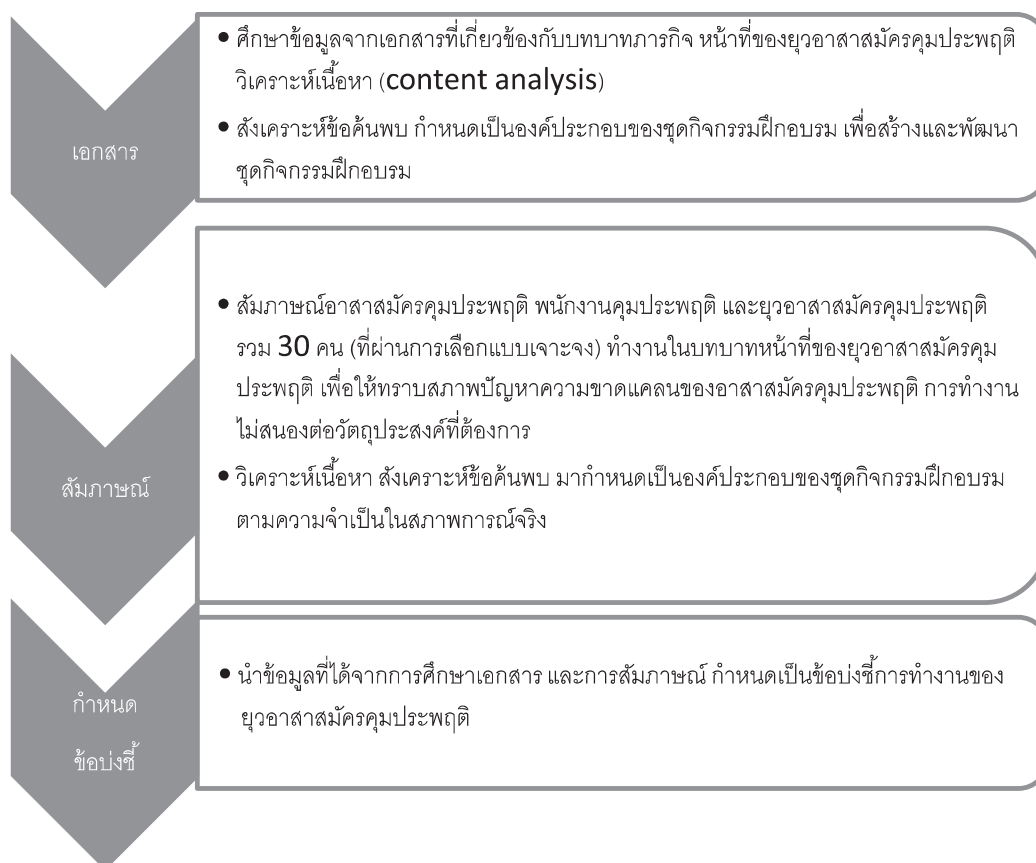
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาและศึกษาผลการพัฒนา รวมทั้งประเมินประสิทธิผลการใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรมด้วยกระบวนการเรียนรู้ จากประสบการณ์เพื่อเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยออกแบบเป็นการวิจัยและพัฒนา (research and development) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษา/วิเคราะห์ความจำเป็นในการฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 2 สร้างชุดกิจกรรมฝึกอบรม

1. ศึกษาเอกสาร ตำราเกี่ยวกับการพัฒนาชุดกิจกรรมอบรม
 - 1.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับเนื้อหา นำมากำหนดวัตถุประสงค์
หน่วยการเรียนรู้ เนื้อหาบทเรียน และระยะเวลาของการจัดกิจกรรมแต่ละ
หน่วย
 - 1.2 กำหนดสาระสำคัญ หัวเรื่องย่อย วัตถุประสงค์เชิง
พฤติกรรมของหน่วยการเรียนรู้
 - 1.3 กำหนดความคิดรวบยอดที่เป็นสาระสำคัญของแต่ละ
หน่วยการเรียนรู้

1.4 กำหนดโครงสร้าง ขอบเขตเนื้อหาของชุดกิจกรรมฝึกอบรม
โดยละเอียด

2. วางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด เกี่ยวกับการเรียนรู้จาก
ประสบการณ์ประกอบการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละหน่วย ที่กำหนด
ขอบเขตเนื้อหาและวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมไว้แล้ว โดยเลือกเทคนิค
การเรียนรู้ที่เหมาะสมมาใช้ในแต่ละขั้นตอนของชุดกิจกรรมฝึกอบรม

2.2 วิเคราะห์วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมของหน่วยการเรียนรู้
เพื่อกำหนดวิธีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องตามวัตถุประสงค์เชิง
พฤติกรรม

2.3 ออกแบบกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ โดยนำ
เทคนิคการเรียนรู้ที่เหมาะสมมาประกอบในขั้นตอนต่าง ๆ ได้แก่ วงจร
การปฏิบัติกิจกรรม (activity practice cycle) 4 ขั้นตอน คือ

- 1) ขั้นสร้างประสบการณ์ (concrete experience)
- 2) ขั้นสังเกตปฏิกริยาตอบสนอง (reflective observation)
- 3) ขั้นนิเทศนามธรรม (abstract conceptualization)
- 4) ขั้นทดลองหรือประยุกต์แนวคิด (active experimentation)

2.4 จัดทำแผนการเรียนรู้ของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ โดย
แสดงองค์ประกอบด้านสาระสำคัญ ขอบข่ายเนื้อหา วัตถุประสงค์การเรียนรู้
กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/วัสดุอุปกรณ์ ระยะเวลา พร้อมทั้งเนื้อหาสาระ
ของชุดกิจกรรมฝึกอบรม ประกอบด้วย 7 หน่วยการเรียนรู้ คือ 1) อาสาสมัคร/
จิตอาสา จิตสาธารณะ 2) บทบาทภารกิจอาสาสมัคร-เครือข่ายยุติธรรม
ชุมชน 3) กระบวนการยุติธรรมทางอาญาและวิธีการคุมประพฤติ 4) ยาเสพติด
พิษภัยและการแก้ไข/ การป้องกัน 5) ประสบการณ์ของผู้ถูกคุมประพฤติ-ผู้คุมประพฤติ
(เยาวชน) 6) การสร้างความมั่นใจในตนเอง/คุณธรรมของอาสาสมัคร
7) กระบวนการ -ทักษะการให้คำปรึกษาที่สำคัญ

3. ผลิตสื่อประกอบกิจกรรม

3.1 ศึกษาหลักการจัดการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ และการจัดทำสื่อประกอบการเรียนรู้

3.2 วิเคราะห์เนื้อหาและกิจกรรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ เพื่อกำหนดรูปแบบสื่อและกิจกรรมประกอบการเรียนรู้

3.3 จัดทำสื่อและกิจกรรมประกอบการเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้

3.4 ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา และความเหมาะสมของการนำเสนอสื่อและกิจกรรมแต่ละประเภท โดยผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบคุณภาพชุดกิจกรรมฝึกอบรม

1. ดำเนินการโดยเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ 5 คน ตรวจสอบความเหมาะสมของชุดกิจกรรมฝึกอบรม จากการตอบแบบสอบถามความเหมาะสมและความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ของชุดกิจกรรมฝึกอบรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น กำหนดผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบแบบเจาะจง เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านชุดกิจกรรมฝึกอบรม 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา 1 คน แล้วทำการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2. นำแบบสอบถามความเหมาะสมของชุดกิจกรรมฝึกอบรมที่ปรับปรุงเบื้องต้นแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล เป็นผู้พิจารณาประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องเชิงเนื้อหา ของแบบสอบถามโดยวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง ถ้าค่าดัชนีความสอดคล้องไม่น้อยกว่า 0.50 ถือว่า เกณฑ์การให้คะแนนดังกล่าวอยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้ ไม่ต้องทำการปรับปรุงถ้าค่าดัชนีความสอดคล้องน้อยกว่า 0.50 ผู้วิจัยนำผล

การประเมินและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์เนื้อหา ปรับปรุงแก้ไขตามข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ตรวจสอบคุณภาพโดยการทดลองใช้แบบนำร่อง (pilot study) กับยุวอาสาสมัครกลุ่มประเพณีที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาและกระบวนการ แล้วปรับปรุงชุดกิจกรรมฝึกอบรมให้สมบูรณ์

3. สร้างแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทภารกิจหน้าที่ยุวอาสาสมัคร โดยวิเคราะห์เนื้อหาและวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ในชุดกิจกรรมฝึกอบรม จัดทำข้อคำถามสร้างแบบทดสอบเป็นชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ตอบคำถามโดยเลือกคำตอบที่ถูกต้องมากที่สุดเพียงคำตอบเดียว ตรวจสอบความถูกต้องทางภาษาและคำตอบแล้วปรับปรุงแก้ไข

เสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาความเหมาะสม ปรับปรุงแก้ไขเนื้อหา และสำนวนภาษาขององค์ประกอบต่างๆ ในแบบทดสอบตามข้อเสนอแนะ และคำแนะนำ

4. สร้างแบบตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 2 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความชัดเจนเหมาะสมของภาษาที่ใช้ และค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยมีเกณฑ์การพิจารณาการให้คะแนนประเมินของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน และตรวจสอบความเหมาะสมด้านการใช้ภาษา ปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำพิจารณาความเหมาะสมของข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปจึงจะถือว่าคำถามนั้นนำไปใช้ได้

ทดลองใช้แบบทดสอบที่สร้างขึ้นกับยุวอาสาสมัครกลุ่มประเพณีที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (R) และค่าความเชื่อมั่น คัดเลือกข้อทดสอบที่มีความยากง่าย

ระหว่าง 0.20-0.80 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ 0.92 จัดทำเป็นแบบทดสอบให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์การเรียนรู้เนื้อหาและวัตถุประสงค์ของแต่ละหน่วยการเรียนรู้

ตรวจสอบคุณภาพโดยการทดลองใช้แบบนำร่อง กับยุวอาสาสมัครคุมประพฤติที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของแบบทดสอบโดยการเลือกแบบทดสอบจำนวน 49 ข้อคัดเหลือ 40 ข้อ ที่มีค่าอยู่ในเกณฑ์ หลังจากลองใช้แบบทดสอบแล้ว และปรับแก้คำตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 4 ทดลองใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรม

1. เตรียมการใช้ชุดกิจกรรมในการฝึกอบรม โดยการจัดเตรียมสถานที่ บุคลากร สื่อ และอุปกรณ์ ตามแผนการจัดกิจกรรมฝึกอบรม

2. ดำเนินการฝึกอบรม ตามที่ได้ออกแบบการวิจัยแบบ Pre-experimental Design โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียว (One Group Pretest Posttest Design) จากยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างซึ่งเลือกมาแบบเจาะจง (purposive sampling) จากนั้นดำเนินการจัดการอบรมแบบต่อเนื่อง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือยุวอาสาสมัครคุมประพฤติจำนวน 241 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ ซึ่งใช้เป็นกลุ่มทดลองจำนวน 30 คน ณ ศูนย์การศึกษาออกระบบและตามอัธยาศัย อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรีอบรมแบบต่อเนื่องจำนวน 3 วัน (9-11 ตุลาคม 2558) วันละ 6 ชั่วโมง

3. ทำการทดสอบความรู้ความเข้าใจ ในบทบาทภารกิจหน้าที่ของยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ ก่อนและหลังการฝึกอบรม

4. เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบวัดเจตคติของผู้เข้าร่วมกิจกรรม
ฝึกอบรม
5. เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบวัดความพึงพอใจของผู้เข้าร่วม
กิจกรรมฝึกอบรม
6. เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วม
ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรม ผ่านใบงานและกระดาษฟลิปชาร์ต
7. วิเคราะห์และประเมินผลกิจกรรมฝึกอบรม และสรุปผล
การทดลองนวัตกรรม

แบบแผนการทดลอง

ในการทดลองหาประสิทธิผลของชุดกิจกรรมฝึกอบรม ใช้แบบแผน
การทดลองแบบกลุ่มเดียว ดังแสดงในแผนการทดลอง ดังนี้

ตารางแบบแผนการทดลอง

	ทดสอบก่อน	ทดลอง	ทดสอบหลัง
กลุ่มทดลอง	T1	X	T2

T1 คือ ทำการทดสอบก่อน X คือ ทำการทดลอง T2 คือทำการ
ทดสอบหลัง (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2541, น. 384)

เครื่องมือการวิจัยขั้นตอนที่ 4

1. เอกสารคู่มือและสื่อประกอบการใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรม
ที่ผ่านการประเมินความเหมาะสมสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ
2. แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในบทบาทภารกิจของ
ยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ

3. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมฝึกอบรม
4. แบบสอบถามเพื่อวัดเจตคติของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรม
5. แบบสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรม
6. แบบบันทึกการสังเกตของผู้สังเกตการณ์
7. ใบงานและกระดาษฟลิปชาร์ตสำหรับทำกิจกรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ 5 ปรับปรุงชุดกิจกรรมฝึกอบรม

ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขชุดกิจกรรมฝึกอบรมตามผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ และพฤติกรรมอันพึงประสงค์ ที่ได้จากการทดลองให้มีความสมบูรณ์

ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัย

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ ที่มีประสิทธิภาพในการใช้งานสำหรับยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ ควรประกอบด้วย

1.1 เนื้อหาสาระสำคัญของชุดกิจกรรมฝึกอบรม ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ 7 หน่วย ได้แก่ 1) อาสาสมัคร/จิตอาสา จิตสาธารณะ 2) บทบาทภารกิจยุวอาสาสมัคร-เครือข่ายยุติธรรมชุมชน 3) กระบวนการยุติธรรมทางอาญาและวิธีการคุมประพฤติ 4) ยาเสพติด พืชภัยและการแก้ไข/การป้องกัน 5) ประสบการณ์ของผู้ถูกคุมประพฤติ-ผู้คุมประพฤติ (เยาวชน) 6) การสร้างความมั่นใจในตนเอง/คุณธรรมของยุวอาสาสมัคร 7) กระบวนการ-ทักษะการให้คำปรึกษาที่สำคัญ

1.2 วิธีการฝึกอบรม ใช้วิธีการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่หลายวิธีการที่เหมาะสม

1.3 ระยะเวลาในการฝึกอบรม 3 วัน ต่อเนื่อง วันละ 6 ชั่วโมง

1.4 การประเมินผลการฝึกอบรม ประเมินจากแบบทดสอบก่อนและแบบทดสอบก่อกนหลัง แบบวัดเจตคติ แบบประเมินความพึงพอใจ และแบบสังเกตพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรม

2. จากความมุ่งหมายข้อที่ 2 พบว่า ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมฝึกอบรม สรุปได้ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบความรู้ของยุวอาสาสมัคร หลังการทดลองใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการทดลองใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญที่ ระดับ 0.01

2.2 ผลการประเมินความพึงพอใจ ต่อชุดกิจกรรมฝึกอบรม ยุวอาสาสมัครคุมประพฤติมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

2.3 ผลจากการจัดกิจกรรมฝึกอบรมพบว่า ยุวชนเป็นช่วงวัย หัวเลี้ยวหัวต่อ เป็นวัยผู้ใหญ่ตอนต้น พร้อมทั้งจะเรียนรู้หากมองเป็นประโยชน์ที่จะได้รับการเรียนรู้ และหากมีกิจกรรมที่ไม่จำเจและให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างสนุกสนานก็จะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

นอกจากนี้ กิจกรรมดังกล่าวต้องได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ให้มีการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องเป็นพลวัต เพื่อรณรงค์ให้ยุวชนมองเห็นความสำคัญของการเอาใจใส่ดูแลสังคม ตระหนักรู้ในตนเองที่เป็นหนึ่งในสมาชิกของสังคมส่วนรวม ที่ควรจะได้รับประสบการณ์ที่ดีมีประโยชน์

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ด้วยการขยายชุดฝึกอบรมต้นแบบของกรมคุมประพฤติ จากเวลา 1 วัน 4 ชั่วโมง 4 ชุดวิชา มาเป็น 7 หน่วยการเรียนรู้ จำนวนเวลา 3 วันต่อเนื่องกัน สามารถตอบโจทย์ที่ว่า การสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างยุวอาสาสมัครคุมประพฤติได้ดีขึ้น ทำให้เกิดทักษะและเจตคติด้านบวก ต่อการเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นันทวัฒน์ ภัทรกรนันท์ (2555) เรื่องการพัฒนาชุดฝึกอบรม โดยใช้กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกสำหรับอาสาสมัครคุมประพฤติ ผลการศึกษาพบว่า ผลการประเมินผลการเรียนรู้จากชุดฝึกอบรมในกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 80 คน พบว่า ภายหลังการฝึกอบรมอาสาสมัครคุมประพฤติ มีคะแนนความรู้ ทักษะด้านการปฐมพยาบาล จิตสำนึกสูงวก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ

งานวิจัยของ ณัฐลักษณ์ ศรีมีชัย (2554) เรื่องการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการปฏิบัติงานของอาสาสมัครการศึกษาณระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการส่งเสริมการปฏิบัติงานของอาสาสมัครการศึกษาณระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน ประกอบด้วย หลักการ การพัฒนาตนเอง ความรับผิดชอบต่อสังคม ความเข้าใจในบริบทสังคม ความเข้าใจในการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการมีจิตวิญญาณความเป็นครู อีกทั้งข้อเสนอเชิงนโยบายในการส่งเสริมการปฏิบัติงานของอาสาสมัครการศึกษาณระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน ประกอบด้วย การจัดกลไกการพัฒนาความเป็นอาสาสมัครการศึกษาณระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย และศักยภาพของอาสาสมัครการศึกษาณระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยการส่งเสริมกลไกความร่วมมือกับอาสาสมัครกลุ่มอื่นๆ จากนั้นดังกล่าวจึงนำมาสู่ข้อสรุปที่ว่า การเป็น ยุวอาสาสมัครไม่ว่าจะเพื่อการใด ๆ “สัมพันธภาพ” ระหว่างกันเป็นสิ่งที่จำเป็น ที่จะทำให้เสริมความรู้ ทักษะ และเจตคติต่อการเป็นยุวอาสาสมัครฯ ร่วมกัน

อย่างไรก็ตามในการเรียนรู้หากยุวอาสาสมัครคุณประพติสามารถเรียนรู้ได้โดยตรงจากประสบการณ์ย่อมทำให้ “การเป็นยุวอาสาสมัครฯ” มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกอบรมเพื่อเป็นยุวอาสาสมัครคุณประพติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยวงจรการปฏิบัติกิจกรรม (activity practice cycle) ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญ 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นสร้างประสบการณ์ (concrete experience) 2) ขั้นสังเกตปฏิริยาตอบสนอง (reflective observation) 3) ขั้นมโนทัศน์เชิงนามธรรม (abstract conceptualization) 4) ขั้นทดลองหรือประยุกต์แนวคิด (active experimentation) ซึ่งเป็นลำดับ

ขั้นตอนที่ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความเข้าใจและเกิดการปรับเปลี่ยนความเข้าใจ การปรับเปลี่ยน (transformation) ซึ่งเกิดจากมิติหรือมุมมองของการรับรู้ (perception) กับการเลียนแบบ (imitation) ที่ได้จากกระบวนการทำความเข้าใจ (apprehension process) กับจินตภาพที่สอดคล้องกัน (mental imagery correspondence) กระบวนการนี้ทำให้เกิดความสอดคล้องระหว่างการปฏิบัติและกระบวนการขยายความเข้าใจ ตามแนวคิดของ Kolb (1984, p. 42) และดำเนินการจัดทำสื่อประกอบกิจกรรมฝึกอบรมการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดกิจกรรม หลังจากนั้น นำชุดกิจกรรมฝึกอบรมไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาความเหมาะสมของชุดกิจกรรมฝึกอบรม โดยมีผลการประเมินว่า ชุดกิจกรรมฝึกอบรมที่สร้างขึ้นนี้มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ขณะเดียวกันนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดประสิทธิผลของชุดกิจกรรมฝึกอบรมชุดนี้ ประกอบด้วย เอกสารคู่มือและสื่อประกอบการใช้ชุดกิจกรรมฝึกอบรม แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในบทบาทภารกิจของยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ (pretest-posttest) แบบสอบถามเพื่อวัดเจตคติของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรม แบบสอบถามความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมฝึกอบรม แบบสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรม แบบบันทึกการสังเกตของผู้สังเกตการณ์ ไปงานและกระดาษฟลิปชาร์ตสำหรับทำกิจกรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรม ดำเนินการสร้างโดยพิจารณาให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ ทั้ง 7 หน่วยการเรียนรู้ และวิเคราะห์ประสิทธิผลของของเครื่องมือทั้งหมดตามขั้นตอนที่กำหนด จนมีคุณภาพที่สามารถนำมาเก็บข้อมูลได้ จากนั้น นำชุดกิจกรรมฝึกอบรมฯ ไปวิเคราะห์คุณภาพ ซึ่งพบว่า คุณภาพของชุดกิจกรรมฝึกอบรมเป็นไปตามเกณฑ์กำหนดในทุกส่วนประกอบสำคัญ ได้แก่ ความจำเป็นในการฝึกอบรม จุดมุ่งหมายของกิจกรรมฝึกอบรม วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เนื้อหาของชุดกิจกรรมฝึกอบรม วิธีการฝึกอบรม สื่อกิจกรรม

ฝึกอบรมและการประเมินผล ซึ่งชุดกิจกรรมฝึกอบรมมีความสอดคล้อง
ทุกประเด็น และเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือมากกว่าหรือเท่ากับ 0.50
ทุกประเด็น

อย่างไรก็ตาม การประเมินประสิทธิผลการพัฒนาชุดกิจกรรม
ฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติด้วยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์นั้น
มีเนื้อหาสาระที่ประเมินได้ว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีคะแนนด้านความรู้
ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทภารกิจของยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ มีเจตคติ
ด้านบวก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ศักดา ด้อยหล้า (2553) ที่พบว่า
กลุ่มทดลองมีความรู้ เจตคติ และทักษะปฏิบัติสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม
อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.01 นอกจากนี้ ชุดกิจกรรมฝึกอบรม
ช่วยให้ยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ เกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับแนวคิด
ของ สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2547, น. 25-26) ที่กล่าวว่า การสอนด้วยเทคนิค
วิธีการหลาย ๆ แบบจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะ
ผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมที่เป็นผู้ใหญ่ ทั้งนี้ต้องดูให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา
เนื่องจากผู้ใหญ่ชอบเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง และสื่อที่หลากหลาย
ที่สัมผัสจับต้องได้ซึ่งอาจจะมีผลต่อการเรียนรู้มากกว่าสื่อที่เป็นภาษาเขียน
(จกกลณี ชูติมาเทวินทร์, 2543, น. 3-4)

นอกจากนี้เมื่อทำการวิเคราะห์ ชุดกิจกรรมฝึกอบรม และกิจกรรม
ฝึกอบรม ว่ามีผลต่อความมั่นใจในการเป็นยุวอาสาสมัครคุมประพฤติหรือไม่
อย่างไร พบว่า ชุดกิจกรรมฝึกอบรม เป็นเหตุปัจจัยให้ยุวอาสาสมัคร
คุมประพฤติ ที่รับการฝึกอบรมมีความมั่นใจในการเป็นอาสาสมัคร เพราะ
บรรยากาศและบทเรียนต่าง ๆ ซึ่งยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ ได้กระทำ
ร่วมกัน ได้รับฟังความคิดเห็น เจตคติความแตกต่างหลากหลาย ทำให้เกิด
การยอมรับในความแตกต่างของแต่ละคน ไม่มองเป็นสิ่งที่ผิดแปลก ทำให้
ยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ ได้ตระหนักรู้ในศักยภาพของตนเอง และพร้อม

ที่จะพัฒนาปรับปรุงพฤติกรรมนิสัยของตนเองให้เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น เข้าใจในวิธีคิดด้านบวก พร้อมทั้งจะยกระดับสถานะของตนเองให้สูงขึ้น พึ่งพาตนเองได้อย่างภาคภูมิใจ แนวคิดที่จะพึ่งพาบุคคลอื่นหรือเป็นภาระของสังคมน้อยลง ทำให้ดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมอย่างมีแรงพลังเพิ่มขึ้นสอดคล้องกับแนวคิดของ จงกลณี ชุตติมาเทวินทร์ (2542, น.1) ที่กล่าวว่า การฝึกอบรมเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม อันเป็นการเพิ่มความสามารถในการทำงานของตน ทั้งในเรื่องของความรู้ ทักษะ ทักษะคิดและความชำนาญในการปฏิบัติงาน ขณะที่กิจกรรมฝึกอบรม จึงเป็นตัวเสริมการเรียนรู้ที่ช่วยให้เกิดการกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรม มีความกระตือรือร้น มีความตั้งใจที่จะเรียนรู้ร่วมทำกิจกรรมอย่างสนุกสนาน กล้าแสดงออกและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ วิทยากรมีความรู้มีทักษะเกี่ยวกับกิจกรรมฝึกอบรม ช่วยเร้าให้เกิดการนึกถึงประสบการณ์เดิม แล้วแสดงออกเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันเป็นหลักทฤษฎีองค์ความรู้ใหม่ ตามวงจรกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ การวางแผนการจัดกิจกรรมนับว่า มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ผู้เรียนรับผิดชอบเรื่องการเรียนรู้ ผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ทำหน้าที่อำนวยความสะดวกที่เน้นกระบวนการกลุ่มมาจัดกิจกรรม และใช้วิธีที่หลากหลายตามเทคนิคของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของโทบิน และคณะ (Tobin and other. 1979, pp. 137-147; อ้างจาก สมชาย มณีชัชวาล. 2550, น. 13), พนิจดา วีระชาติ (2534, น. 85-86), สมคิด อิศรวัฒน์ (2543, น. 133 - 166), ทิศนา แหมมณี (2552) และพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2550, น. 73-74) ที่กล่าวถึงลีลาการสอนว่า สอนให้แจ่มแจ้ง จูงใจ หาญกล้า ระวัง สำหรับความแตกต่างของระดับสติปัญญาของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่เปรียบเหมือนบัวสี่เหล่า และจริตที่แตกต่างกัน 6 ชนิด ให้สอดคล้องกับขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อบรรลุเป้าว่า (ราณี รัชนพงษ์, 2547, น. 8) การที่จะทำให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายในการเรียนรู้นั้น ผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งมีบทบาท

เป็นผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) ต้องทำหน้าที่ดังนี้ (อาภรณ์ ใจเที่ยง. 2553, น. 84) ผู้จัดการ คือเป็นผู้กำหนดบทบาทให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม โดยการแบ่งกลุ่มหรือจับคู่ ผู้ร่วมทำกิจกรรม คือเข้าร่วมกิจกรรมและให้ความคิดเห็นหรือเชื่อมโยงประสบการณ์ส่วนตัวของผู้เรียนขณะทำกิจกรรม ผู้ช่วยเหลือและแหล่งวิทยาการ โดยคอยให้คำตอบ เมื่อผู้เรียนต้องการความช่วยเหลือ ซึ่งจะช่วยให้การเรียนรู้ มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เป็นผู้สนับสนุนและเสริมแรง ช่วยสนับสนุนด้านสื่อ อุปกรณ์หรือให้คำแนะนำที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง เป็นผู้ติดตามตรวจสอบ คอยตรวจสอบผลงานของผู้เรียนที่จะส่งต่อไปให้ผู้เรียนคนอื่น ๆ อีกทั้งกิจกรรมฝึกอบรมยังช่วยทำให้ยุวอาสาสมัครเข้าใจในความเป็นผู้มีจิตอาสา จิตสาธารณะมากขึ้น เสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนที่สถานศึกษาต้องเน้น คือ ประถมศึกษาที่ 1-6 จะต้องทำกิจกรรม 60 ชั่วโมง มัธยมศึกษาตอนต้น 45 ชั่วโมง มัธยมศึกษาตอนปลาย 60 ชั่วโมง (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2555, น. 7) ปัจจุบันจะเห็นผู้เรียนขออาสาทำกิจกรรมในที่สาธารณะเช่น วัด หรือที่สาธารณะอื่นๆ อยู่บ่อยๆ แต่ไม่ค่อยตอบใจทักเฝ้าที่ควร เพราะบางส่วนทำจริงจังเต็มที่มีสามัญสำนึก บางส่วนทำแบบขอไปทีพอให้ได้ชั่วโมงเท่านั้น

กล่าวโดยสรุป กิจกรรมฝึกอบรมจึงเป็นบทเรียนที่ ต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นพลวัต ยิ่งในยุคที่มีความเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เพื่อพัฒนาและสร้างทรัพยากรบุคคลด้านการมีจิตอาสา จิตสาธารณะเพื่อรณรงค์ให้เยาวชนมองเห็นความสำคัญของการเอาใจใส่ดูแลสังคม ตระหนักรู้ในตนเองที่เป็นหนึ่งในสมาชิกของสังคมส่วนรวม เห็นความสำคัญของการมีจิตอาสาจิตสาธารณะว่า สามารถแก้ปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน ที่ควรจะได้รับประสบการณ์ที่ดีมีประโยชน์ และสนับสนุนความเชื่อที่ว่า มนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐ แต่หากได้รับการฝึกอบรมแล้วจะประเสริฐ

ยิ่งกว่าทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย แต่ทั้งนี้ ยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ ควรีอายุ 18-25 ปี บริบูรณ์ เนื่องจากเป็นช่วงวัยที่มีวุฒิภาวะ เป็นผู้มีความสนใจด้านจิตอาสาสมัคร การสร้างหรือก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันจึงดำเนินไปได้ด้วยดี เพื่อช่วยเหลือดูแล แก้ไขสังคมร่วมกัน เพื่อให้ภัยให้โอกาสเพื่อนมนุษย์ที่เคยผิดพลาดพลั้งในชีวิต บางคนมีประสบการณ์จากการดำเนินชีวิตประจำวันด้วยความจำเป็น บีบบังคับ บางคนมีประสบการณ์จากครอบครัวฝึกสอนกล่อมเกล่า บางคนมีประสบการณ์จากความเหลือเฟือด้านปัจจัยสี่ ทำให้นึกสนุกเกิดความคิด ด้านบวกอยากช่วยเหลือคนด้อยโอกาสกว่าและกลายเป็นการเพาะปลูก อุปนิสัยการเสียสละ สร้างจิตอาสาจิตสาธารณะให้เกิดขึ้น แม้จะมีเหตุปัจจัย ที่มาแตกต่างกัน แต่เมื่อตกผลึกเป็นผลิตผลแห่งความมีจิตอาสาจิตสาธารณะ แล้ว ย่อมเป็นคุณต่อการแนะนำ ชี้ทางสว่างเป็นธรรมทานต่อผู้มีดบอด ผู้สับสนในชีวิตได้ ยิ่งเป็นเยาวชนที่ด้อยโอกาสแล้วใช้ความพากเพียรต่อสู้ พินฝ่าชีวิต ด้วยตนเอง จนมีชัยชนะเหนืออุปสรรคปัญหาทั้งปวงได้ หรือได้รับ โอกาสจากผู้มีเมตตาในสังคม ยิ่งเป็นตัวอย่างหรือกรณีศึกษาที่วิเศษที่สุดที่จะ นำมาถ่ายทอดแลกเปลี่ยนประสบการณ์ต่อผู้ผิดพลาดในชีวิต เพราะความมี ต้นทุนที่ต่ำกว่าหรือเท่ากัน และความเป็นเยาวชนด้วยกัน ย่อมจะสื่อสารกัน อย่างเข้าใจง่ายกว่าและทำให้รู้สึกเชื่ออย่างสนิทใจในความเป็นไปได้ของการ แก้ไขปัญหาในวิถีชีวิต อย่างไม่รู้สึกละต่างเกินไป ซึ่งบทบาทนี้เน้นไปที่เด็ก และเยาวชนเป็นเป้าหมายหลัก เพื่อตอบรับนโยบายของกรมคุมประพฤติ ที่ต้องการสร้างและพัฒนาทรัพยากรบุคคลขึ้น เพราะผู้ใหญ่ที่กระทำผิด แล้วถูกคุมประพฤติดูแลอยู่แล้ว โดยสำนักงาน คุมประพฤติในแต่ละจังหวัดที่มีความพร้อมด้านงบประมาณหรือจังหวัดที่ได้รับ ความเห็นชอบจากกรมคุมประพฤติให้จัดฝึกอบรมสามารถนำชุดกิจกรรม ฝึกอบรมนี้ไปจัดฝึกอบรมได้ตามวัตถุประสงค์ ตารางเวลา ขั้นตอนและเทคนิค

วิธีการที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะจังหวัดที่มีอัตราการเพิ่มขึ้นของผู้กระทำผิดที่เป็นเยาวชนแล้วถูกคุมประพฤติ แต่เจ้าหน้าที่คุมประพฤติและอาสาสมัครคุมประพฤติมีไม่เพียงพอและยังไม่มียุวอาสาสมัครคุมประพฤติทำภารกิจหน้าที่นี้ จำเป็นต้องมียุวอาสาสมัครที่ดีไว้เป็นต้นแบบหรือกระจกสะท้อนวิธีคิดและยังรวมไปถึงหน่วยงานองค์กรอื่นที่มีหน้าที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ศิลธรรม สิทธิและเสรีภาพความเสมอภาคของคนในสังคม สามารถนำไปจัดฝึกอบรมได้ เพื่อผดุงความยุติธรรมและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติระหว่งมนุษย์กับมนุษย์และมนุษย์กับธรรมชาติ ซึ่งเป็นดุลยภาพที่มีความสำคัญต่อโลกที่ต้องรักษาไว้ จำเป็นจะต้องมียุวอาสาสมัครซึ่งเป็นคลื่นลูกใหม่ไว้สืบสานเจตนารมณ์เพื่อความไม่ขาดตอนทางด้านการปฏิบัติด้วย

ข้อเสนอแนะ

หน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลเกี่ยวกับกิจกรรมการฝึกอบรมยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนนโยบายนี้อย่างต่อเนื่อง นอกจากจะเป็นการทำงานเชิงรุกแบบพลวัตแล้ว ยังเป็นการนำนโยบายที่กรมคุมประพฤติเสนอขึ้นมาปฏิบัติให้เห็นเป็นรูปธรรม ทุกคนสัมผัสได้ เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม และยังเป็นการสร้างทรัพยากรบุคคลที่ขาดแคลนให้เพียงพอต่อการทำหน้าที่ภารกิจนี้ อีกทั้งทดแทนบุคลากรส่วนที่จะขาดหายไปตามกาลเวลา

อย่างไรก็ตามการจะนำชุดกิจกรรมฝึกฯ ไปใช้ ผู้ใช้ต้องเข้าใจอย่างถ่องแท้เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ ยิ่งกว่านั้นผู้ที่นำชุดกิจกรรมฝึกอบรมฯ ไปใช้ ควรศึกษารายละเอียดของชุดกิจกรรมฝึกอบรมก่อน เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและเพื่อให้สามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ที่มีปัจจัยหรือบริบทแตกต่างกันหลาย ๆ ด้าน

เอกสารอ้างอิง

- กองบรรณาธิการ. (4 มิถุนายน 2558). นโยบายเพิ่ม อ.ค.ส. ให้ครบทุกตำบล.
ข่าวสด, ปีที่ 25 ฉบับที่ 8954, น. 14.
- กรมคุมประพฤติ. (2557). *หลักสูตรการฝึกอบรม ยุวอาสาสมัครคุมประพฤติ
กระทรวงยุติธรรม*.
- กระทรวงยุติธรรม. (2551). *เอกสารประกอบการอบรม อาสาสมัครคุมประพฤติ
กระทรวงยุติธรรม*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานคณะกรรมการ
ส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการ
ศึกษา (Office of the Welfare Promotion Commission for Teachers
and Education Personnel) (สกสค.).
- กระทรวงยุติธรรม. (2554). *คู่มือประกอบการอบรม อาสาสมัครคุมประพฤติ
กระทรวงยุติธรรม*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานคณะกรรมการ
ส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา (Office
of the Welfare Promotion Commission for Teachers and
Education Personnel) (สกสค.).
- จกกลนี ชูติมาเทวินทร์. (2544). *การฝึกอบรมเชิงพัฒนา (Training and Develop-
ment)*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน
มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2555). *80 นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*.
กรุงเทพมหานคร: แดเนทชี อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2541). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์
หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐลักษณ์ ศรีมีชัย. (2554). *การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการปฏิบัติงานของ
อาสาสมัครการศึกษานอกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย
เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎี
บัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.

- ทีศนา แวมณี. (2552). 14 วิธีการเรียนการสอน. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, (พิมพ์ครั้งที่ 9), กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทวัฒน์ ภัทรกรนันท์. (2555). การพัฒนาชุดฝึกอบรมโดยใช้กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับอาสายุวกาชาด. ปรินญาณินพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พินิจดา วีระชาติ. (2534). การฝึกอบรมกับการพัฒนาอาชีพ (*Training With Occupational Development*). ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนคร. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2550). *ธรรมญูชีวิต*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท สหธรรมิก จำกัด.
- ราณี รัชนพงษ์. (2547). การเรียนรู้จากประสบการณ์. *วารสารสารานุกรม ศึกษาศาสตร์* ฉบับที่ 32 (เมษายน 2547). คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศักดิ์ ด้อยหล้า (2553). การพัฒนาชุดฝึกอบรมการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยสำหรับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน. *วารสารวิจัย มข.* 15 (11): พฤศจิกายน 2553.
- ศรีสุข มงกุฎวิสุทธิ. (2558). แนวทางการจัดตั้งเครือข่ายอาจารย์อาสา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. *วารสารสำนักบัณฑิตอาสาสมัคร* 11(2), มกราคม-มิถุนายน 2558.
- สมคิด อิศระวัฒน์. (2543). *การสอนผู้ใหญ่*. ภาควิชาศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สมชาย มณีซัชชวล. (2550). การพัฒนาชุดฝึกอบรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเรื่องแนวทางการผลิตอาหารตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดี. ปรินญาณินพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- สุภาพร พิศาลบุตร, ยงยุทธ เกษสาคร. (2549). *การพัฒนาบุคคลและการฝึกอบรม*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: BK อินเทอร์เน็ต จำกัด.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2556). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2547). *จิตวิทยาเพื่อการฝึกอบรมผู้ใหญ่*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสาวนีย์ เสนาสุ. (2532). *งานอาสาสมัครและกิจกรรมเยาวชน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- อารมณ์ ใจเที่ยง (2553). *หลักการสอน*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- Burnard, P. (1989). *Teaching Interpersonal Skills: a handbook of experiential learning for health professionals*. (Therapy in practice; 10). Great Britain: St Edmundsbury Press.
- Dunn, K. J., Dunn, Rita. (1998). *Practical Approaches to Individualizing Staff Development for Adults*. Westport, Conn.: Praeger.
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential Learning: Experience as the source of Learning and Development*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.

เว็บไซต์

- ศูนย์อำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (ศอตช.). สืบค้นเมื่อ 26 มีนาคม 2558. <http://www.pacc.go.th/cnac/>.
- ปัญหาเด็กและเยาวชน. สืบค้นเมื่อ 22 มกราคม 2558. <http://www.senate.go.th/w3c/senate/spaw2/uploads/files/.pdf>.
- จำนวนและร้อยละของคดีที่เด็ก และเยาวชนที่เป็นการกระทำผิดซ้ำ. สืบค้นเมื่อ 12 เมษายน 2558. http://social.nesdb.go.th/Social/Stat/StatReport_Final.aspx?.

สัมภาษณ์

นายอภัย เอียดบัว. (2557, 29 ตุลาคม). ผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติ
จังหวัดฉะเชิงเทรา. สัมภาษณ์โดย สมบัติ ทิพประมวล ที่สำนักงาน
คุมประพฤติจังหวัดฉะเชิงเทรา.

นางพัชรินทร์ สิงห์พุดธา. (2557, 29 ตุลาคม). พนักงานคุมประพฤติชำนาญ
การ สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดฉะเชิงเทรา สัมภาษณ์โดย สมบัติ
ทิพประมวล ที่สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดฉะเชิงเทรา.